

A Győri Ítéltábla a Szabó Balázs Gábor Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a dr. Ronga Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes** ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt a Székesfehérvári Törvényszék előtt indult perben a Székesfehérvárott, 2018. június 27-én 15.P.20.069/2018/9. szám alatt hozott ítélet ellen a felperes részéről 10. sorszámmal benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a felmerült 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 12.700 (tizenkettőezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 12.700 forint perköltséget.

Határozatának indokolásában megállapította, hogy az alperes, mint hitelező, valamint **N J**, mint adós 2008. január 15-én kötöttek CHF alapú kölcsönszerződést. A kölcsönszerződés módosítására két alkalommal - 2009. novemberében, és 2011. június 21-én - került sor; **N J** helyébe adósként a szerződésbe a felperes belépett, majd a felek fizetési könnyítésben állapodtak meg. A szerződés e módosításai az alapszerződés további rendelkezéseit nem érintették.

A szerződés 4. pontja azt is tartalmazza, miszerint „az Adós tudomásul veszi, hogy a terhére fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében a Banknál vezetett számlái és a Bank vonatkozó bizonylatai alapján készített, közjegyzői okiratba foglalt, Bank részéről tett nyilatkozatot, vagy közjegyzői tanúsítványt elfogadja a terhére fennálló kölcsön és járuléktartozás közokirati tanúsításaként, továbbá az Adós aláveti magát annak, hogy a terhére fennálló kölcsön és egyéb járuléktartozás mértékét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezésének esetére is, a Bank felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa”.

A törvényszék rögzítette, miszerint a felperes kereseti kérelmében a szerződés e rendelkezése érvénytelenségének megállapítását kérte. Álláspontja szerint a szerződési kikötés tisztességtelen, ezért a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdésébe, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban:

Korm. r.) 1. § (1) bekezdésének b) és j) pontjaiba [helyesen: a Korm. r. 1. § (1) bekezdésének b), i) és j) pontjaiba] ütközik. Előadta: azzal, hogy alávetette magát az alperesi könyvekben, nyilvántartásokban foglalt számszaki adatoknak, és azokat hitelesnek fogadta el, lemondott arról, hogy tartozása összegét kétségbe vonja. Az alperes a szerződési kikötés folytán egyoldalúan határozhatja meg követelése összegét, azt közjegyzői okiratba foglaltathatja, majd annak végrehajtási záradékkal ellátását kérheti; mindebből következően a fogyasztónak kell bizonyítania az általa indított perben tartozása összegét, ezáltal a bizonyítási teher tisztességtelenül megfordul.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Kiemelte, a támadott szerződési kikötés világos és egyértelmű, nincs összefüggésben a Korm. r. hivatkozott rendelkezéseivel. A közokirati forma az ésszerű időn belül történő igényérvényesítés jogszabályban előírt követelményét biztosítja. A felperes valójában nem azt fogadta el, hogy a bank adatainak aláveti magát, hanem azt, hogy a közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozat, vagy közjegyzői tanúsítvány nyilatkozatának közokirati tanúsításaként szolgáljon. A szerződés értelmezésére a támadott kikötés nem jogosítja fel őt egyoldalúan, miként az a bizonyítási teher megfordulását sem eredményezi.

Az elsőfokú bíróság felhívta az régi Ptk. 209. § (1) bekezdését, 209/A. § (2) bekezdését, és a keresetet alaptalannak ítélte meg. Hangsúlyozta, hogy a közjegyző által a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 111. § (1) bekezdésének megfelelően kiállított tanúsítvány pusztán az alperes nyilatkozata, mely nem tanúsítja tényként az adós fennálló tartozásának összegét. Ebből az is következik, hogy a fogyasztónak a szerződésben tett alávetési nyilatkozata helyzetét hátrányosabbá nem teszi, az alávetésnek jogilag értékelhető jelentősége nincs. A közvetlen végrehajtás lehetősége folytán a régi Pp. 164. § (1) bekezdéséből következően az adós által indítandó végrehajtási perben az adósnak kell állításait bizonyítania, így a bizonyítási teher nem változik meg; a perben a bank felhívható saját állításai, számítása előterjesztésére, a bizonyítás menetére azonban a szerződéses kikötésnek kihatása nincs.

Az elsőfokú bíróság saját álláspontjaként hivatkozott a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.935/2016/6., valamint a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.243/2016/5/I. számú ítéletében foglaltakra. A Debreceni Ítéltábla ítéletéből kiemelte, hogy a szerződési kikötés csupán a bizonyítás módját határozza meg, a bizonyítás terhére nem változtatja meg, a fő- és az ellenbizonyítás irányát nem cseréli fel. A Győri Ítéltábla döntése kapcsán azt hangsúlyozta, hogy a sérelmezett kikötés nem biztosít a pénzügyi intézménynek több jogosultságot, és nem ró többet a fogyasztóra annál, mint ami a régi Pp. 164. §-ának az okirati bizonyításra vonatkozó, a bizonyítási terhet és kötelezettséget meghatározó rendelkezéseiből, valamint a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátását lehetővé tevő jogszabályi rendelkezésekből - a szerződés megkötésekor a Vht. 21. §-ából, jelenleg 23/C. §-ából, illetve a Kjt. 112. §-ából - egyébként fakad.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett; elsődlegesen annak megváltoztatását, és kereseti kérelmének megfelelő határozat hozatalát, míg másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

A felperes előadta, hogy a törvényszék megszegte a régi Pp. 221. § (3) bekezdése [helyesen: a régi Pp. 221. §. (1) bekezdése] szerinti indokolási kötelezettségét, ugyanis az ítélet indokolása formális, az érvénytelenséget illetően egymondatos, állításainak tételes cáfolatát jogszabályi hivatkozással is alátámasztotta az ítélet nem tartalmazza.

A felperes megismételte: azzal, hogy alávetette magát az alperes által vezetett könyvekben és nyilvántartásokban foglalt adatoknak, lemondott arról a lehetőségről, hogy vita esetén kétségbe vonhassa tartozásának az alperes által megjelölt összegét. Az alperes saját nyilvántartása révén határozhatja meg követelése összegét, és azt közjegyző előtt közokiratba foglaltathatja, mely

közokiratot végrehajtási záradékkal lehet ellátni. A végrehajtási eljárás megszüntetésére, illetve korlátozására ekként csak abban az esetben van mód, ha a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perben, annak szűkebb eljárási cselekményekre szorított keretei között bizonyítja, hogy a bank követelése részben, vagy egészben megszűnt.

Hangsúlyozta, mivel a sérelmezett kikötés az alperes számára lehetőséget biztosít arra, hogy a bizonyítási terhet a fogyasztó terhére megfordítsa, ezért a kikötés a Korm. r. 1. § (1) bekezdésének j) pontjába ütközik. Mindemellett a támadott rendelkezés kizárta őt abból az egyeztetési folyamatból, amelynek célja - a felek közötti vita esetén - annak megállapítása, hogy kötelezettségeit szerződészerűen teljesíti-e, ekként a kölcsönszerződés érintett rendelkezése a Korm. r. 1. § (1) bekezdésének b) pontját is sérti.

A felperes kiemelte, hogy a végrehajtási eljárás során teljesítése nem vizsgálható, azonban a ténytanúsítvány nélkül sem a közokiratba foglalt felmondás, sem a közokiratba foglalt kölcsönszerződés nem felel meg a Vht. feltételeinek, ugyanis egyrészt a kölcsönszerződés közokiratba foglalásakor a kölcsön folyósítására még nem került sor, másrészt a közokiratba foglalt felmondás kizárólag a célzott nyilatkozat megtételét, esetleges kézbesítését igazolja, a felmondás jogszerűségét nem. A felmondással lejárttá tett tartozás összegére és a felmondásról szóló értesítés tényére is kiterjedő ténytanúsítvány csak a közjegyzői okiratba foglalt szerződés hivatkozott pontjával együtt teljesíti a záradékolásnak a Vht.-ban írt feltételeit, azaz azt, hogy az adós a ténytanúsítványt, mint közhiteles aggálytalan bizonyítékot előre elfogadja, így előre kijelenti, hogy a szerződés megszűnését, ezzel az egyösszegben lejárttá tett követelést is elismeri.

A sérelmezett szerződési feltétel hiányában álláspontja szerint a ténytanúsítvány tartalmához nem fűződhetne a régi Pp. 195. § (6) bekezdése szerinti bizonyító erő, mert csak azt a tényt tanúsíthatná, hogy az alperes a szerződést felmondta, és a felmondást az adós megkapta, azt nem, hogy a szerződés valóban megszűnt. A támadott szerződési feltétellel lényegében előre elfogadta, hogy a jövőben bármikor fennálló tartozása az alperes üzleti könyveiben tartozásként szereplő összeggel azonos. Ha ilyen tanúsítvány nem állna rendelkezésre, úgy az alperes igényét fizetési meghagyással, illetve perben érvényesíthetné, és vitatás esetén a követelés összezszerűségét neki kellene bizonyítania.

Bár a tartozás esedékes és konkrét összegének megjelölése hiányában nyilatkozata annak tartalma alapján nem minősül a régi Ptk. 242. §-a szerint tartozáselismerésnek, joghatását tekintve azonban azzal azonos megítélés alá esik, ugyanis a „biankó” tartozáselismerés folytán neki kell bizonyítania, hogy nem áll fenn a közjegyzői ténytanúsítványban feltüntetett tartozása. A sérelmezett szerződési kikötés folytán az alperes előnyhöz jut, amely a fogyasztóval szembeni igényérvényesítése lehetőségét megkönnyíti, egyidejűleg megnehezíti a fogyasztó joggyakorlását.

A felperes véleménye szerint a szerződési kikötés a Korm. r. 1. § (1) bekezdésének i) pontját is sérti azáltal, hogy korlátozza jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségeit.

Az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte; annak indokaival egyetértett. Kiemelte, hogy a szerződés támadott rendelkezésével az adós kizárólag azt ismerte el, a fennálló kölcsön- és más járuléktartozás kapcsán a banknak az általa vezetett számlák és bizonylatok alapján megtett nyilatkozata, vagy közokirati tanúsítványa közokirati tanúsításként szolgáljon, végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is. Maga a kikötés nem tekinthető tartozáselismerő nyilatkozatnak, és az jogról való lemondásként sem értékelhető. A közvetlen végrehajtást lehetővé tévő közokirati formát kifejezetten kötelező jogszabályi rendelkezések - az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló 2006/48/EK irányelve, a hitelezési kockázatkezelésről és tőkekövetelményéről szóló 196/2007. (VII. 30.) Korm. rendelet, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (régi Hpt.) - folytán alkalmazta, így biztosítva az ésszerű időn belül történő igényérvényesítés lehetőségét. A sérelmezett kikötés a bizonyítási teher megfordulását nem eredményezi, a közjegyzői okirat

végrehajtási záradékkal való ellátása következtében az a kikötés nélkül is a fogyasztóra hárul. Önmagában a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés teremti meg annak lehetőségét, hogy végrehajtás induljon. A tartozás összegéről szóló nyilatkozata, és az annak alapján készült közjegyzői ténytanúsítvány nem alkalmas arra, hogy a tartozás összegét, vagy annak fennállását bizonyítsa, és nem jogosítja fel annak megállapítására, hogy a felperes teljesítése szerződésszerű-e.

A fellebbezés alaptalan.

Az ítéletábra álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a per elbírálásához szükséges körben a tényállást helyesen állapította meg, és abból levont jogi következtetései is helytállóak. A fellebbezés érveire figyelemmel a másodfokú bíróság az alábbiakat emeli ki.

Az ítéletábra mindenekelőtt arra mutat rá, hogy az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének eleget tett, ezért nem látott okot ítéletének hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítására. A törvényszék ítélete rögzíti az irányadó tényállást, és hivatkozik azokra a jogszabályokra, amelyeken ítélete alapul, így eleget tesz a régi Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek. Nem felel meg a valóságnak, hogy az érvénytelenséget illetően az ítélet indokolása csupán egymondatos; ezzel szemben az elsőfokú bíróság számot adott arról, álláspontja szerint a támadott szerződési kikötés miatt nem tisztességtelen.

A felperes az érintett szerződési kikötés kapcsán azt állította, hogy alávetette magát a bank által vezetett nyilvántartásokban foglalt adatoknak, és ezzel lemondott arról, hogy az így kimutatott tartozását kétségbe vonja. Kifogásolta, hogy az alperes egyoldalúan dönthet arról, teljesítése szerződésszerű-e. Véleménye szerint a bizonyítási terhet a kikötés hátrányára változtatja meg, valamint korlátozza jogszabályon alapul igényérvényesítési lehetőségeit. Az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét arra is alapította, hogy olyan tartozás fennállását ismerte el előre, amely még nem állhatott fenn, szerződésszerű teljesítés esetén be sem következhetett.

Az ítéletábra vizsgálta, hogy a vonatkozó szerződési kikötés a régi Ptk. 242. §-a szerint tartozáselismerésnek minősül-e. A tartozáselismerés lényege, hogy az a tartozás jogcímét nem változtatja meg, azonban az elismerőnek kell bizonyítania azt, hogy tartozása nem áll fenn, bírósági úton nem érvényesíthető, vagy a szerződés érvénytelen (EBH 2001.467.). A fél nyilatkozatához azonban a tartozáselismerés következményei csak akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történik, abból tehát kitűnik, hogy a követelés fennállását nem vonja kétségbe (EBH 2000.309.). E követelménynek csupán az a tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet fennálló, összecszerűen meghatározott követelés kapcsán tettek meg (Kúria Gfv.VII.30.802/2016/3. számú részítélete, 1/2018. számú gazdasági elvi határozat). Az adott esetben a sérelmezett feltétel nem értelmezhető tehát joglemondásként, ekként hatásában sem azonosítható a régi Ptk. 242. §-ában szabályozott tartozáselismeréssel.

A Kjt. 111. § (1) bekezdése alapján a ténytanúsító okiratban a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja jegyzőkönyvi vagy záradéki formában. A Kjt. 136. §. (1) bekezdésének g) pontjából következően az alperes szerződéses kikötés hiányában is kérhette közjegyzői tanúsítvány kiállítását jogszabályok szerint meghatározott módon vezetett

nyilvántartásait, azok adatait érintően. A vonatkozó közjegyzői ténytanúsító okirat csupán azt tanúsítja közhitelesen, hogy a bank nyilvántartása, könyvei a kölcsön és annak járulékai tartozást milyen összegben tartalmazzák.

Helyesen foglalt állást abban a törvényszék, hogy abban az esetben, ha az alperes a kölcsönszerződésből származó követelését a felperessel szemben peres úton érvényesíti, a régi Pp. 164. § (1) bekezdéséből fakadóan neki kell bizonyítania, a szerződés milyen tartalommal jött létre, milyen összegű kölcsönt és milyen feltételek mellett folyósított, az adós mennyit teljesített, és fennálló tartozása milyen mértékű. Erre vonatkozó tényállításai értelemszerűen saját nyilvántartásain alapulnak, vitatás esetén ugyanakkor a nyilvántartás elszámolási elveit, módszereit, adatait be kell mutatnia, számításait le kell vezetnie. Ha az adós a pénzügyi intézmény elszámolását ezután sem fogadja el, illetve a számítás hibájára, vagy nagyobb összegű teljesítésre hivatkozik, úgy ellenbizonyítással élhet, azonban a kölcsönszerződés támadott rendelkezése a bizonyítási terhet nem befolyásolja, igényérvényesítési lehetőségeit nem csorbitja.

Annak, hogy az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot közokiratba foglalják, a perbeli kikötés nem előfeltétele, a közokirat végrehajtási záradékkal való ellátását jogosult a Vht. már hivatkozott rendelkezései alapján kérheti. Amennyiben végrehajtási eljárás van folyamatban, úgy az adós a régi Pp. 369. §-a szerint végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti pert kezdeményezhet, ugyanakkor tényállításai bizonyítására a régi Pp. 164. § (1) bekezdése szerint ő köteles. A bizonyítási terhet és kötelezettséget meghatározó rendelkezések tehát a régi Pp. 164. § (1) bekezdéséből, a Vht. 23/C. (korábban 21.) §-ából, valamint a Kjt. 112. §-ából erednek, a létrejött szerződés pedig a felperes jogi helyzetét hátrányosabbá nem teszi (Győri Ítéltábla Pf.III.20.042/2017/9/I. számú ítélete). Megjegyzendő továbbá, hogy az itt kifejtettek a Pp. hatályba lépését követően indított végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perekben is irányadók, tekintettel a Pp. 265. § (1) bekezdésében és 528. §-ában foglalt szabályozásra.

Mivel az érintett szerződési kikötés nem jogosítja fel kizárólag a bankot annak megállapítására, hogy a felperes teljesítése szerződészerű-e, az a Korm. r. 1. § (1) bekezdésének b) pontjába sem ütközik.

Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú ítéletet a régi Pp. 253. § (2) bekezdésére utalással helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a régi Pp. 84. § (1) bekezdésének a) pontjára, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdésének c) pontjára, 46. § (1) bekezdésére, 56. § (1) bekezdésére, valamint a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14.§-ára hivatkozással megállapította, hogy a felmerült 48.000 forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítéltábla a régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest, hogy a régi Pp. 217. § (1) bekezdése szerint meghatározott tizenöt nap teljesítési határidőn belül fizessen meg az alperesnek 12.700 forint másodfokú perköltséget; ez az összeg a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdései, valamint 4/A. § (1) bekezdése szerint a kifejtett tevékenységgel arányban állóan meghatározott, az általános forgalmi adót is magában foglaló ügyvédi munkadíjat tartalmazza.

Győr, 2018.november 6.

Dr.Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

Dr.Szabó Péter sk.
előadó bíró

Dr.Sarmon Hedvig sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

kiadó